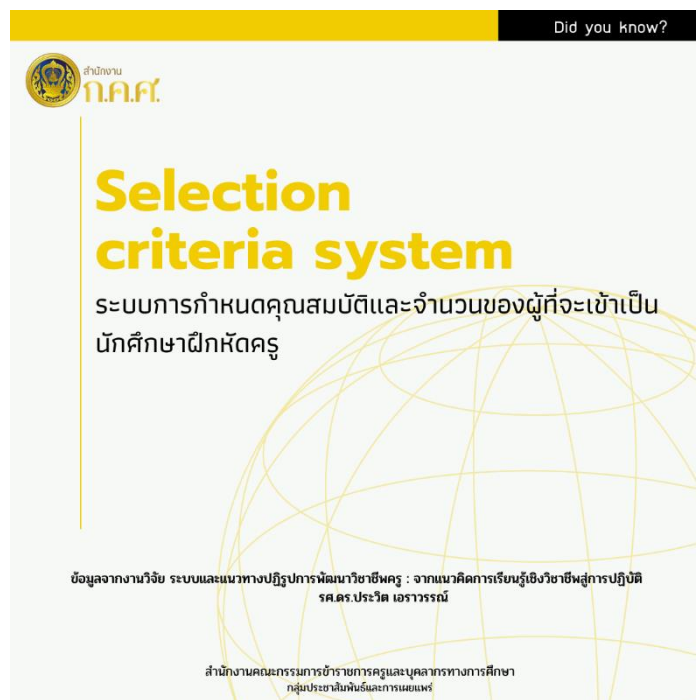

เปิดมุมมอง “ระบบการพัฒนาวิชาชีพครู” ในระดับนานาชาติ จากงานวิจัย...สู่แนวทางการปฏิบัติจริง (Ep.1)

การวิจัยระบบและแนวทางปฏิรูปการพัฒนาวิชาชีพครู : จากแนวคิดการเรียนรู้เชิงวิชาชีพสู่การปฏิบัติ
ที่จัดทำโดย รศ.ดร.ประวิต เอราวรรณ์ (ปัจจุบันดำรงตำแหน่งเลขาธิการ ก.ค.ศ.) นั้น ได้มีการอ้างอิงข้อมูลต่าง ๆ
จากทั่วโลก ใช้ฐานข้อมูลจากเว็บไซต์ขององค์กร The National Center on Education and the Economy (NCEE)
สหรัฐอเมริกา เป็นข้อมูลสำคัญในการวิเคราะห์ภาพรวมของระบบการพัฒนาวิชาชีพครูในระดับนานาชาติ
ที่ครอบคลุมทั้งการฝึกหัดครูและการพัฒนาครูเป็นสายโซ่ที่เกี่ยวข้องกัน โดยมีสมรรถนะเป็นตัวยึดโยงการเรียนรู้ตลอด
ช่วงวัยของวิชาชีพ (Lifelong learning as a system of teacher professional development) และเมื่อเทียบเคียงคุณภาพ
การศึกษาของประเทศต่าง ๆ พบว่า **ประเทศที่มีคุณภาพผลลัพธ์ทางการศึกษาในระดับสูง มีจำนวน
12 ประเทศ** จึงได้ใช้ประเทศเหล่านี้เป็นกรณีศึกษาต้นแบบที่ดีในการพัฒนาวิชาชีพครู ซึ่ง 12 ประเทศที่ว่านี้ ได้แก่
เกาหลีใต้ ญี่ปุ่น ฮังการี ไต้หวัน จีน-เซี่ยงไฮ้ สิงคโปร์ เนเธอร์แลนด์ เยอรมัน ฟินแลนด์ เอสโตเนีย แคนาดา
และนิวซีแลนด์ โดยบทความนี้หยิบยกข้อมูลจากการวิเคราะห์ระบบย่อยของการพัฒนาวิชาชีพครูในระดับนานาชาติ
ตลอดจนข้อเสนอของหน่วยงานหรือองค์กรต่าง ๆ ในประเทศไทยที่ทำการศึกษาและมีข้อเสนอแนะต่อรัฐบาล
ในการปฏิรูปการฝึกหัดครูและการพัฒนาวิชาชีพครูในช่วง 5 ปี ที่ผ่านมา (พ.ศ. 2557-2562) มาให้ได้เห็นองค์ความรู้
และแนวทางการพัฒนาที่น่าสนใจ

ระบบการกำหนดคุณสมบัติและจำนวนของผู้ที่จะเข้าเป็นนักศึกษาฝึกหัดครู (Selection criteria system)

ระบบที่เป็นอยู่

- ระหว่างปี 2553-2557 มีนักเรียนเลือกคณะศึกษาศาสตร์เป็นอันดับ 1 มากขึ้น จาก 47% เป็น 56% แต่หลังจากครูสภาออกเกณฑ์การรับ 30 คน/ห้องเรียน ทำให้การรับนักศึกษาลดลงจาก 6.13 หมื่นคนในปี 2556 เหลือ 3.5-3.6 หมื่นคนในปี 2558-2559 ส่วนใหญ่มหาวิทยาลัยต่าง ๆ มีอิสระในการรับ จึงใช้วิธีรับตรง ไม่ได้ใช้เกณฑ์คุณสมบัติร่วมกัน
- ไม่มีข้อมูลความต้องการครูในอนาคตรายสาขาสำหรับการวางแผน

TDRi (2559ก)

กลุ่มประชาสัมพันธ์และการเผยแพร่

ระบบที่เป็นอยู่

- ไม่มีเกณฑ์ขั้นต่ำ บางสถาบันฝึกหัดครูรับสมัครทั้งหมดแบบไม่ต้องสอบถึงร้อยละ 25 ของจำนวนนักศึกษาทั้งหมดในแต่ละปี

OECD/UNESCO (2016)

กลุ่มประชาสัมพันธ์และการเผยแพร่

1) ระบบที่เป็นอยู่

TDRi (2559ข) เสนอข้อมูลที่ชี้ให้เห็นว่า ระบบการศึกษาไทยกำลังเข้าสู่ช่วงเปลี่ยนผ่านสำคัญ ในช่วงปี 2556-2567 ครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) จำนวนไม่น้อยกว่า 1.9 แสนคน หรือครึ่งหนึ่งของจำนวนครูทั้งหมดกำลังจะเกษียณอายุราชการ และโรงเรียนจะต้องบรรจุครูใหม่ประมาณ 1.6 แสนคน เข้ามาทดแทน หรือคิดเป็นร้อยละ 48 ของจำนวนครูทั้งหมดในปี 2568 เพื่อให้เพียงพอกับจำนวนนักเรียนในอนาคต นอกจากนี้รายงานของ TDRi ยังวิเคราะห์ว่าในปี 2553-2556 มีผู้สมัครสอบบรรจุข้าราชการครูรวมกันประมาณ 4 แสนคน โดยสอบผ่าน 7.6 หมื่นคนและได้รับบรรจุจริง 3.7 หมื่นคน ซึ่งหมายถึง สพฐ. มีโอกาสคัดเลือกครูใหม่ในอัตรา 1 ต่อ 10 หรืออาจกล่าวได้อีกนัยหนึ่งว่า การผลิตครูเกินความต้องการไปประมาณ 10 เท่า

ในการสอบคัดเลือกกลาง (Admission) ระหว่างปี พ.ศ. 2553-2557 มีนักเรียนเลือกคณะศึกษาศาสตร์เป็นอันดับ 1 มากขึ้น จากร้อยละ 47 เป็นร้อยละ 56 แต่หลังจากครูสภาออกเกณฑ์ควบคุมการรับ 30 คน/ห้องเรียน และต้องมีอาจารย์นิเทศ 1 คนต่อนักศึกษา 10 คน ทำให้การรับนักศึกษาลดลงจาก 6.13 หมื่นคนในปี 2556 เหลือประมาณ 3.5-3.6 หมื่นคนในปี พ.ศ. 2558-2559 แต่ส่วนใหญ่สถาบันฝึกหัดครูต่าง ๆ มีอิสระในการรับ จึงใช้วิธีรับตรงและไม่ได้ใช้เกณฑ์คุณสมบัติร่วมกัน ไม่มีข้อมูลความต้องการครูในอนาคตรายสาขาสำหรับการวางแผนในการผลิตครู ดังนั้นสภาพที่ปรากฏจึงเป็นไปในลักษณะต่างคนต่างผลิต ไม่มีการกำหนดคุณสมบัติของผู้ที่จะเข้าเป็นนักศึกษาฝึกหัดครูร่วมกันแต่อย่างใด ซึ่ง OECD/UNESCO (2016) ระบุว่ากรณีที่แต่ละสถาบันฝึกหัดครูกำหนดวิธีการและเกณฑ์การคัดเลือกเองนั้น ทำให้บางสถาบันรับผู้สมัครทั้งหมดเข้าเรียน หรือบางสถาบันรับนักศึกษาครูแบบไม่ต้องสอบคัดเลือกถึงร้อยละ 25 ของนักศึกษาฝึกหัดครูทั้งหมดของประเทศในแต่ละปีก่อนที่ครูสภาจะกำหนดเกณฑ์การรับนักศึกษา ในปี พ.ศ. 2557

2) องค์ความรู้ที่มีอยู่

การคัดเลือกบุคคลที่เหมาะสม (The right) เข้าสู่วิชาชีพครูเป็นเรื่องที่มีการค้นคว้าหาคำตอบอย่างกว้างขวาง ซึ่งจากงานวิจัยของ Barber และ Mourshed (2007) เสนอว่าการคัดเลือกคนที่เหมาะสมเข้าสู่วิชาชีพเป็นการยกระดับสถานภาพวิชาชีพครูที่มีประสิทธิภาพ ซึ่งประเทศที่การศึกษามีคุณภาพสูงจะรับนักศึกษาฝึกหัดครูจาก 1 ใน 3 ของผู้มีคะแนนสูงสุดในระดับมัธยมศึกษา การรับกลุ่มร้อยละ 30 จากท้ายเข้าเรียนจะส่งผลต่อคุณภาพที่ต่ำลงของนักศึกษาครูและผู้จบการศึกษา และส่งผลต่อคุณภาพและทักษะการเรียนรู้ของนักเรียนที่ออกไปสอน "บุคคลไม่สามารถให้สิ่งที่ตนเองไม่มีแก่คนอื่นได้"

นอกจากนี้ Barber และ Mourshed ยังเสนอให้คัดเลือกผู้เข้าเรียนหลักสูตรฝึกหัดครูนอกจากคะแนน GPA ในกลุ่มที่ได้คะแนนร้อยละ 30 แล้ว ต้องกำหนดจากองค์ประกอบด้านมนุษยสัมพันธ์และทักษะการสื่อสาร และความมุ่งมั่นตั้งใจที่จะเรียนและแรงจูงใจที่จะสอนด้วย

Did you know?

ข้อมูลจากงานวิจัย ระบบและแนวทางปฏิรูปการพัฒนาระบบวิชาชีพครู : จากแนวคิดการเรียนรู้เชิงวิชาชีพสู่การปฏิบัติ - รศ.ดร.ประวีต เอศวรรณ

องค์ความรู้

**ประเทศที่คุณภาพการศึกษาสูง
จะรับนักศึกษาครูจาก 1 ใน 3 ของผู้มีคะแนนสูงสุด
ในระดับมัธยมฯ**

**การรับกลุ่มร้อยละ 30 จากท้ายเข้าเรียน
จะส่งผลกระทบต่อคุณภาพที่ต่ำลงของนักศึกษาครู
และผู้จบการศึกษา**

**ส่งผลต่อคุณภาพและทักษะการเรียนรู้
ของนักเรียนที่ออกไปสอน**

Barber & mourshed (2007)

Did you know?

ข้อมูลจากงานวิจัย ระบบและแนวทางปฏิรูปการพัฒนาระบบวิชาชีพครู : จากแนวคิดการเรียนรู้เชิงวิชาชีพสู่การปฏิบัติ - รศ.ดร.ประวีต เอศวรรณ

องค์ความรู้

**ประเทศในกลุ่ม OECD ส่วนใหญ่คัดเลือกนักศึกษา
จาก GPA การสัมภาษณ์และการสอบคัดเลือก
และสอบด้วยบททดสอบมาตรฐาน
ในจำนวนประเทศทั้งหมดมีครึ่งหนึ่ง
ที่จำกัดจำนวนรับนักศึกษาครู**

OECD (2014a)

ซึ่งในกลุ่มประเทศ OECD ส่วนใหญ่จะกำหนดคุณสมบัติพื้นฐานด้านวิชาการจากคะแนน GPA ในระดับมัธยมศึกษา และพิจารณาคุณลักษณะของผู้ที่จะเข้าหลักสูตรการฝึกหัดครูด้วยการสัมภาษณ์และการสอบคัดเลือกด้วยแบบทดสอบมาตรฐาน ในจำนวนประเทศทั้งหมดมีครึ่งหนึ่งที่จำกัดจำนวนรับนักศึกษาฝึกหัดครู เพื่อให้ผลิตไม่เกินความต้องการ (OECD, 2014a)

เหตุผลสำคัญที่ต้องมีระบบการกำหนดคุณสมบัติของผู้ที่จะเข้าเรียนนั้น Lauermann (2017) ศึกษาพบว่า ความเชี่ยวชาญด้านการสอนของครูเป็นผลมาจากคุณลักษณะด้านจิตพิสัย แรงจูงใจ และการกำกับตนเองของครู นอกจากนี้ยังมีข้อค้นพบที่ยืนยันว่า ความรับผิดชอบส่วนบุคคลที่เป็นคุณลักษณะภายใน และความยึดมั่นผูกพันกับวิชาชีพส่งผลต่อการปฏิบัติงานของครู รวมถึงการรับรู้ความสามารถด้านการสอน ซึ่งเป็นความเชื่อมั่นในความรู้เนื้อหาและวิธีการสอนที่ครูมี จะส่งผลต่อการสอนและการเรียนรู้ของนักเรียนด้วยเช่นกัน ดังนั้นจึงมีข้อเสนอว่าต้องนำคุณสมบัติเหล่านี้มาใช้ในการกำหนดคุณสมบัติเพื่อใช้ในการคัดเลือกนักศึกษาฝึกหัดครูร่วมกับคุณสมบัติด้านความรู้ทางวิชาการ

Did you know?

ข้อมูลจากงานวิจัย ระบบและแนวทางการปฏิรูปการพัฒนาระบบวิชาชีพครู : จากแนวคิดการเป็นวิชาชีพชั้นสูงสู่การปฏิบัติ - ทศ.ดร.ประวีต เฮอร์วรรณ

องค์ความรู้

**ความเชี่ยวชาญด้านการสอนของครู
เป็นผลมาจากคุณลักษณะด้านจิตพิสัย แรงจูงใจ
และการกำกับตัวเองของครู**

Lauermann (2017)

3) ต้นแบบที่ดีจากประเทศที่มีผลลัพธ์ทางการศึกษาสูง

ประเทศต่าง ๆ กำหนดเกณฑ์คุณสมบัติเบื้องต้นในการรับนักศึกษาฝึกหัดครู ดังนี้

Did you know?

ข้อมูลจากงานวิจัย ระบบและแนวทางการปฏิรูปการพัฒนาระบบวิชาชีพครู : จากแนวคิดการเป็นวิชาชีพชั้นสูงสู่การปฏิบัติ - ทศ.ดร.ประวีต เฮอร์วรรณ

ต้นแบบที่ดี

- **เกาหลีใต้** รับผู้จบมัธยมศึกษา ที่มีคะแนนสูงสุดร้อยละ 5 เข้าเป็นนักศึกษาครู
- **สิงคโปร์** รับผู้จบมัธยมศึกษา ที่มีคะแนนสูงสุดร้อยละ 30 เข้าเป็นนักศึกษาครู
- **ฮ่องกง** รับผู้จบมัธยมศึกษา ที่มีคะแนนสูงสุดร้อยละ 10 เข้าเป็นนักศึกษาครู
- **ไต้หวัน** ไม่ได้กำหนดเกรดเฉลี่ยขั้นต่ำ แต่คัดสรรการสอนแข่งขันสูง เพราะอาชีพครูได้รับความนิยมสูง

Did you know?

ข้อมูลจากงานวิจัย ระบบและแนวทางการปฏิรูปการพัฒนาระบบวิชาชีพครู : จากแนวคิดการเป็นวิชาชีพชั้นสูงสู่การปฏิบัติ - ทศ.ดร.ประวีต เฮอร์วรรณ

ต้นแบบที่ดี

- **ฟินแลนด์** รับผู้จบมัธยมศึกษา ที่มีคะแนนสูงสุดร้อยละ 10 เข้าเป็นนักศึกษาครู
- **แคนาดา** แต่ละรัฐกำหนดคุณสมบัติของผู้เข้าเรียนไว้สูงมาก และคัดเลือกตามเกณฑ์ที่แต่ละรัฐกำหนดเอง
- **นิวซีแลนด์** คัดเลือกจากกลุ่มที่มีผลการเรียนสูงสุดในระดับชั้นมัธยมศึกษาเท่านั้น
- **กลุ่มประเทศ OECD ส่วนใหญ่** รับผู้จบมัธยมศึกษา ที่มีคะแนนสูงสุดร้อยละ 30 เข้าเป็นนักศึกษาครู

จะเห็นได้ว่า แต่ละประเทศกำหนดคุณสมบัติเพื่อให้ได้คนเก่งเข้าเป็นนักศึกษาฝึกหัดครู และยังกำหนดเกณฑ์คุณสมบัติด้านอื่น ๆ ประกอบด้วย เพื่อให้ได้บุคคลที่เหมาะสมเข้าสู่วิชาชีพครู เช่น สิงคโปร์ กำหนดคุณสมบัติ

ของผู้เข้าเรียนหลักสูตรฝึกหัดครู นอกจากต้องเป็นผู้สำเร็จการศึกษาจากชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ร้อยละ 30 ของผู้สำเร็จการศึกษาทั้งหมดแล้ว ต้องสอบผ่าน Singapore's A-level Exams ซึ่งเป็นการสอบที่ทำหายมากสำหรับนักเรียนในสิงคโปร์ และต้องมีคะแนนอย่างต่ำอยู่ในกลุ่มปานกลางขึ้นไป

ฟินแลนด์เป็นอีกประเทศที่มีความโดดเด่นและเป็นที่ยอมรับว่าครูมีคุณภาพสูง และอาชีพครูเป็นที่ยอมรับของสังคมในระดับสูง โดยจะให้ความสำคัญและเข้มงวดกับการกำหนดคุณสมบัติของคนที่เข้าหลักสูตรฝึกหัดครู ตั้งแต่ต้น โดยรับผู้จบมัธยมศึกษาที่มีคะแนนสูงสุดร้อยละ 10 เข้าเรียนเท่านั้น

ในบางประเทศอาจไม่ได้กำหนดร้อยละของนักเรียนที่ได้คะแนนสูงสุดที่จะรับเข้าเรียนไว้ แต่วิชาชีพครูมีสถานภาพเป็นที่ยอมรับสูงในสังคม ดังนั้นจึงมีอัตราการแข่งขันสูง ทำให้เป็นการคัดเลือกเป็นไปอย่างเข้มงวดเพื่อให้ได้คนเก่งเข้าสู่วิชาชีพ ตัวอย่างเช่น แคนาดา เนื่องจากสถานภาพของอาชีพครูในแคนาดาได้รับการยอมรับและเงินเดือนสูงมาก ดังนั้นแต่ละรัฐของแคนาดาจะกำหนดคุณสมบัติของผู้เข้าเรียนในหลักสูตรฝึกหัดครูไว้สูงมาก ซึ่งการคัดเลือกเป็นไปอย่างเข้มงวดตามเกณฑ์ที่แต่ละรัฐกำหนดขึ้นเอง หรือนิวซีแลนด์ที่กำหนดคุณสมบัติของผู้ที่จะเข้าเรียนหลักสูตรฝึกหัดครูไว้สูงมาก โดยพยายามคัดเลือกจากกลุ่มที่มีผลการเรียนสูงสุดในระดับชั้นมัธยมศึกษาเท่านั้น และกำหนดเกณฑ์คุณสมบัติพื้นฐานคือ ผู้เข้าเรียนต้องผ่านคุณสมบัติเบื้องต้นของผู้ที่จะเข้าศึกษาในมหาวิทยาลัยและต้องมีความสามารถด้านภาษาอังกฤษในระดับสูง หรือได้หั่นก็เช่นเดียวกัน แม้ไม่ได้กำหนดเกรดเฉลี่ยขั้นต่ำในการสมัครเข้าเรียนหลักสูตรฝึกหัดครูแต่มีอัตราการแข่งขันในการเข้าเรียนสูง ดังนั้นจึงมีความเข้มงวดในการคัดเลือกอย่างมาก

4) ข้อเสนอขององค์กรต่าง ๆ

Did you know?

ข้อมูลจากงานวิจัย ระบบและแนวทางปฏิรูปการพัฒนาระบบวิชาชีพครู : จากแนวทางการเรียนรู้เชิงวิชาชีพสู่การปฏิบัติ - พ.ดร.ประวิทย์ เอศวรรณณ์

ข้อเสนอต่าง ๆ

<ul style="list-style-type: none">● TDRI ● สปช. ● กปอศ. ● สทศ.	<ul style="list-style-type: none">● ลดจำนวนการรับนักศึกษา และเน้นการคัดเลือกนักเรียนเก่งที่มีคุณสมบัติเหมาะสม● สถาบันฝึกหัดครูต้องรับนักศึกษาไม่เกินกว่าความพร้อมด้านบุคลากร อุปกรณ์และสถานที่ ● ผลิตในระบบจำกัดรับ เพื่อคัดเลือกคนเก่งเข้าเรียนครู ● ต้องกำหนดเกณฑ์คัดเลือกที่เข้มงวด ● กำหนดสัดส่วนการผลิตครูที่มีคุณภาพสูงโดยโครงการพิเศษให้มีจำนวนมากกว่าสามในสี่ของปริมาณความต้องการใช้ครูในอนาคต
---	--

สำนักงาน ก.ค.ศ.
กลุ่มประชาสัมพันธ์และการเผยแพร่

ในประเด็นการกำหนดคุณสมบัติเพื่อให้ได้คนเก่งเข้าเป็นนักศึกษาฝึกหัดครูนี้ TDR1 (2559ก) เสนอว่า ต้องลดจำนวนการรับนักศึกษา และเน้นการคัดเลือกนักเรียนเก่งที่มีคุณสมบัติเหมาะสม โดยรับนักศึกษาให้มีจำนวนใกล้เคียงกับความต้องการในการใช้ครู ซึ่งจะเอื้อให้การฝึกหัดครูมีคุณภาพเพิ่มขึ้น นอกจากนี้สถาบันฝึกหัดครูต้องรับนักศึกษาไม่เกินกว่าความพร้อมด้านบุคลากร อุปกรณ์และสถานที่ และสถาบันฝึกหัดครูควรกำหนดเกณฑ์การคัดเลือกนักศึกษา ร่วมกัน หรือการจัดการสอบกลางร่วมกัน

สภาพัฒนาฯ (สปช.) เสนอให้ปรับระบบการผลิตครูใหม่ให้เป็นการผลิตในระบบจำกัดรับเพื่อเน้นการคัดเลือกคนเก่งเข้าเรียนครู และจัดกลุ่มสถาบันผลิตครูตามสภาพภูมิศาสตร์ของประเทศเพื่อให้ครูที่สำเร็จการศึกษาไปสามารถปฏิบัติงานได้สอดคล้องกับบริบทและวัฒนธรรมของท้องถิ่น ลดการโยกย้าย และผลิตไม่เกินความต้องการใช้ครู ขณะที่คณะกรรมการอิสระเพื่อการปฏิรูปการศึกษา (กปอศ.) เสนอให้ครูรุ่นใหม่ที่ได้รับการบรรจุไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งจบการศึกษาผ่านระบบกองทุนผลิตและพัฒนาครู ซึ่งต้องมีการกำหนดเกณฑ์และวิธีการคัดเลือกเข้มงวดนอกจากนี้ สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2560) ยังเสนอให้กำหนดมาตรการที่สามารถสร้างแรงจูงใจให้บุคคลที่มีความสามารถสูง และมีอุดมการณ์มุ่งมั่นศรัทธาต่อวิชาชีพครู เข้ามาสู่วิชาชีพครู โดยกำหนดสัดส่วนการผลิตครูที่มีคุณภาพสูงจากโครงการพิเศษต่าง ๆ ให้มีจำนวนมากกว่าสามในสี่ของปริมาณความต้องการใช้ครูในอนาคต

ทั้งหมดนี้คือข้อมูลที่ได้จากการวิเคราะห์ สังเคราะห์องค์ความรู้จากนานาชาติ ที่สะท้อนให้เห็นทิศทางของการพัฒนาระบบวิชาชีพครู ซึ่งจะนำไปสู่แนวทางการพัฒนาระบบที่ควรจะเป็น นอกจากนี้งานวิจัยระบบและแนวทางปฏิรูปการพัฒนาระบบวิชาชีพครู : จากแนวความคิดเรียนรู้เชิงวิชาชีพสู่การปฏิบัติ ยังมีข้อมูลที่แสดงให้เห็นระบบการพัฒนาระบบวิชาชีพครูที่น่าสนใจของ 12 ประเทศต้นแบบอีกหลายมุมมอง ซึ่งเราจะได้นำมาชวนให้อ่าน ชวนกันคิด ชวนกันเปิดมุมมองของการพัฒนาระบบการศึกษาไทยต่อไป อย่าลืมติดตามนะคะ

กลุ่มประชาสัมพันธ์และการเผยแพร่
สำนักงาน ก.ค.ศ.

